

האגודה לזכויות האזרח בישראל
جمعية حقوق المواطن في اسرائيل
The Association for Civil Rights in Israel

24 ביוני 2015

לכבוד

רג"ד אהרון פרנקו

נציב בתי הסוהר

בפקס: 08-9193800

בהול!

שלום רב,

הנדון: הכנסת מוצרי מזון על ידי השוהים ל"חולות" והכנת מזון על ידם במתקן

אני פונה אליך בדחיפות בשם המוקד לפליטים ולמהגרים, האגודה לזכויות האזרח בישראל ורופאים לזכויות אדם בעניין שבנדון.

אבקשך להורות, כי לשוהים ב"חולות" יתאפשר להכניס למתקן מוצרי מזון, וכי יתאפשר להם להכין את מזונם במתקן ולצרוך אותו במתקן. פנייה בהולה זו באה על רקע סירובו של שב"ס לאפשר הכנסת מוצרי מזון למתקן, במיוחד בימים אלה בהם חל חודש הרמדאן. כשני שלישי מן השוהים במתקן, מאות רבות של אנשים, צמים בחודש הרמדאן, ומקיימים ארוחות איפטאר עם רדת החשיכה. כיוון שהם אינם מורשים להכניס למתקן מזון ולהכינו שם, מאות על מאות של הצמים אנוסים לצאת מדי ערב למדבר, ולקיים בו, על הארץ, את ארוחת האיפטאר, שאותה הם מבשלים בתנאי שדה על גבי מדורות, שהם מבעירים מזרדים שקוששו. אין זו דרך לקיים את מנהגי החג. תופעה משפילה זו, שמקורה אך ורק במדיניות שב"ס שלא לאפשר לשוהים במתקן להכניס אליו מזון, להתקינו ולצרוך אותו, פוגעת באופן חמור בכבודם של השוהים במתקן, בחירותם, באוטונומיה שלהם ובחופש הדת.

להלן אעמוד על הדברים בפירוט.

"מרכז השתייה" פועל על פי הוראות פרק ד' לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954. פרק זה בוטל ידי בג"ץ משום שאינו חוקתי (בג"ץ 7385/13 איתן – מדיניות הגירה ישראלית נ' ממשלת ישראל (פסק דין מיום 22.9.2014)), נחקק בחודש דצמבר 2014 שוב, ובעניין אי-חוקתיותו תלויה ועומדת עתירה שהגשנו (בג"ץ 8665/14 דסטה נ' הכנסת).

השוהים ב"חולות" מוחזקים במתקן בכפייה. יש בהם מבקשי מקלט ופליטים, יש בהם קורבנות רצח עם, יש קורבנות סחר ועבדות, עינויים, עבירות מין, אלימות וטראומה, יש בעלי מוגבלויות

פיזיות או נפשיות, יש חולים במחלות כרוניות, יש אנשים מבוגרים, ועוד ועוד. כולם סודנים ואריתריאים – אנשים שאינם מורחקים מישראל בשל הכרתה בכך שאי אפשר לעשות זאת.

הגם שהשוהים במתקן יכולים לצאת ממנו במהלך שעות היום, רובם לא יוכלו להתרחק ממנו, ובלילות, מהשעה עשר, עליהם לשהות בו. בעודם שוהים במתקן ממושטרים חייהם על ידי שב"ס. בתוך כך, אוסר עליהם שב"ס להכניס למתקן מזון, להכינו ולצרוך אותו. בניגוד לשוהים במתקן, שלהם אסור להכניס מזון, העובדים והמשרתים במקום יכולים לעשות זאת. לשיטת שב"ס, על השוהים במתקן, בניגוד לעובדים ולמשרתים, להסתפק כשהם מצויים בו במזון המסופק בחדרי האוכל שלוש פעמים ביום, על פי התפריט הרגיל שמשמש את שב"ס בבתי הסוהר; במוצרים שאפשר לרכוש בקנטינה, שבה אפשר למצוא מה שיש בקנטינה בכל בית סוהר; ובשתייה חמה או קרה שנמצאת במועדון. כלומר, הכללים שנהוגים בבתי סוהר ביחס לאיסור על אסירים להכניס מזון מבחוץ, חלים גם על השוהים ב"חולות". שוהה שמגיע לשער הכניסה עם מזון נדרש להשליך אותו. שוהה שנתפס עם מזון שהעז להכניס בתוך המתקן – מזונו מוחרם והוא נענש.

סעיף 32(א)(2) לחוק למניעת הסתננות קובע, כי מנהל המרכז, באישור נציב בתי הסוהר, רשאי לקבוע, בין היתר, "כללי התנהגות של השוהים במרכז, ובכלל זה איסור החזקת חפצים מסוימים". שירות בתי הסוהר פועל בעניין זה באופן הפוך, ולמעשה, בניגוד לחוק. תחת קביעת כללים בדבר חפצים מסוימים שאסור להחזיק בהם, הכלל הוא שהשוהים, שנמצאים זה מכבר במתקן, יכולים להכניס אליו אך רק מה שהותר להם להכניס, ולא דבר מעבר לכך. הרשימה הדלה מאוד של דברים שמותר להכניסם תלויה בכניסה למתקן והיא מצ"ב למכתב זה.

הטעמים לכך שלא מאפשרים לשוהים להכניס מזון למתקן (כפי שהוצגו במענה לעתירה בבג"ץ 8665/14, במסגרת תיאור מדיניות ההפעלה של המתקן) הם "סיכונים תברואתיים ובטיחותיים".

כלומר, בעוד שהעובדים והמשרתים במקום יכולים להכניס למתקן מזון, להכינו ולצרוך אותו על פי דרכם והבנתם, וזאת ללא שאיש יחשוש לתברואתם או לבטיחותם (שכן הנחת היסוד היא שאנשים מבוגרים ישמרו על עצמם), השוהים נתפסים כאינפנטילים שיש לגונן עליהם מעצמם.

לאמיתו של דבר, שב"ס פועל, כאמור, בדרך שבה הוא פועל בבתי סוהר – אוסר על אסירים להכניס מזון ולהכינו – ומדובר בלא יותר ממה שמכונה בלשון עממית כסת"ח. הרעלת מזון, חלילה, יכולה לקרות בכל מקום – במתקן או מחוצה לו, וזאת משום שהשוהים ב"חולות", להבדיל מאסירים, יכולים לצאת מן המתקן במהלך שעות היום ולאכול בחוץ כל דבר ובכל אופן, כפי שכל אדם יכול. סיכונים תברואתיים ובטיחותיים אינם מטרידים איש בהקשר זה, כל עוד הם מחוץ לגדרות המתקן.

כידוע, משום שהמזון במתקן אינו פחות ואינו יותר ממזון המסופק לאסירים בבתי הסוהר, ולשוהים יש אפשרות לצאת מן המתקן, רבים מנהלים מחוצה לו, בסמוך לגדר, על הארץ ובתנאי המדבר, "מטבח שדה". הם אוספים את מעט הכסף שיש להם, רוכשים במשותף מזון בבאר שבע,

מחזיקים מחוץ למתקן סירים, מקוששים זרדים, מבעירים מדורות, ומבשלים על גבי "כיריים" שהם מאלתרים מעל למדורות באמצעות אבנים.

כך בכלל, וכך במיוחד בימים אלה של רמדאן.

רוב השוהים במתקן הם מוסלמים, ורובם מציינים בימים אלה את חודש הרמדאן בצום במהלך היום, ובארוחת איפטאר חגיגית עם רדת החשיכה. על פי הערכת השוהים במתקן, כשני שלישי מהם צמים במהלך חודש הרמדאן. מדובר במאות רבות של אנשים. שב"ס מספק לצמים מזון על פי הנהוג בבתי הסוהר בתקופת הרמדאן: ארוחת הצהריים, שמוגשת על פי התפריט הרגיל של שירות בתי הסוהר למי שאינם צמים, מוגשת לצמים בשעה שמונה בערב כארוחת איפטאר. ארוחת בוקר, שכוללת פיסת חלבה ושוקולד, מוגשת במועדון בשעה שלוש וחצי לפנות בוקר, ועל נציג של כל חדר, בו מוחזקים עשרה אנשים, לבוא ולקחתה. כך נוהג, כאמור, שב"ס בבתי סוהר, וכך הוא נוהג גם ב"חולות".

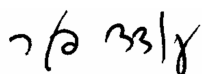
משום כך, מאות על מאות של הצמים יוצאים מדי ערב למדבר (מאות יותר מבימים רגילים) לקיים בו את ארוחת האיפטאר. הם מתחלקים לקבוצות, אוספים כסף ככל שיכולתם עומדת להם, רוכשים מזון מבעוד מועד, מבשלים את ארוחת החג החגיגית באמצעות מדורות ואוכלים אותה ביושבם על אדמת המדבר.

מדובר בהסדר הפוגע בכבודם של השוהים במתקן, בחירותם, באוטונומיה שלהם ובחופש הדת. פגיעה זו קשה בכל יום, והיא חמורה במיוחד בתקופת החג.

אשר על כן, אבקשך להורות בדחיפות, כי לשוהים ב"חולות" יתאפשר להכניס למתקן מוצרי מזון, וכי יתאפשר להם להכין את מזונם במתקן ולצרוך אותו.

על רקע חודש הרמדאן, שהחל בראשית השבוע, אבקש את תשובתך עד ליום 28.6.2015, על מנת שנוכל לשקול צעדינו המשפטיים.

בכבוד רב,

עודד פלר, עו"ד

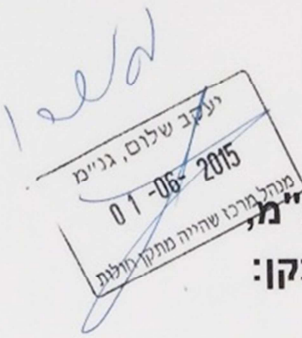
העתקים:

גבי דינה זילבר, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (יעוץ)

תג"ד אהוד הלוי, יועמ"ש שירות בתי הסוהר

גנ"מ יעקב שלום, מפקד "מרכז השהייה חולות", בפקס: 08-9193542

נספח: רשימת המוצרים שמותר להכניס למתקן

צוות מכלול כניסה

בהנחיית מפקד המתקן וקצין האג"מ,
המוצרים המאושרים לכניסה למתקן:

- 1 ק"ג סוכר
- 2 שקיות קפה
- 1 חבילת תה
- 1 שרוול כוסות קר
- 1 שרוול כוסות חם
- 1 שקית אבקת כביסה
- 1 געל בית
- 1 זוג געליים
- 5 קופסאות סיגריות
- 1 קופסת אבקת חלב גדול

אין להכניס דברי מאכל, חטיפים וכל סוג שתייה
לשטח המתקן!
כלל המוצרים המאושרים ישוקפו טרם הכנסתם!

בתודה,
עמוס סעדה, רס"ב
אחראי מכלול כניסה, מתקן חולות